

слухання музики

Ірина ЯРЕМЧУК

4 Як зробити слухання музики цікавим

Почерпніть ідей щодо очних і дистанційних занять; репертуарного наповнення; форми презентації музичних творів; сюрпризних моментів

Перегляньте відео
на emuzker.expertus.com.ua

освіта майбутнього

Олена ПОЛОВІНА

9 Музичний репертуар: визначальне і другорядне

До редакції журналу звернулися читачі з проханням роз'яснити: що робити з російською класикою? Чи варто її повністю виключити з репертуру для слухання? Чим замінити або компенсувати її відсутність на заняттях? Своїми роздумами на цю тему поділиться експерт

Тетяна СТРОГАЛЬ

13 Діти і війна — відновлення на музичних заняттях

Психологічне здоров'я маленьких українців — основа процвітання всієї нації. Діти дошкільного віку — досить вразлива категорія населення, яка в сучасних умовах травмована найбільше. Базове почуття безпеки порушене. Відновленням психологічного здоров'я опікуються психологи. Але й музичним керівникам, які працюють з дітьми щодня, будуть корисні підказки, як діяти

конспекти занять

Лідія ЛЯШЕНКО

17 Ознайомлюємося зі швидким і повільним темпами в історіях та іграх

Завдяки змодельованим ситуаціям пояснить дітям, що в музиці, як і в житті, все може існувати в різних темпах. Застосуйте готові короткі історії та цікаві рухливі ігри, щоб занурити вихованців у тему. Тривалість і складність завдань можна регулювати залежно від віку та рівня підготовки дітей

творча майстерня

Лідія ЛЯШЕНКО

20 Різні брязкальця бувають, та своє найліпше грає!

Запишіть для дітей відеозаняття, під час якого вони виготовлять власний музичний інструмент — брязкальце. Завчасно попередьте батьків, щоб знайшли дві-три підходящі ємкості та підготували різні наповнювачі — а решту діти зроблять просто під час перегляду або ж після нього

Перегляньте відео
на emuzker.expertus.com.ua

поетична сторінка

Олена ЛОЗА

22 Цукатно-карамельові вірші з дитинства

Ці вірші можна використати до будь-якого дитячого свята чи розваги, якщо в них заплановано образи зірочок, гномика-маляра, тендітної феї, кота-артиста тощо. Вірші також можна перетворити на цікаву пісеньку, якщо вигадати мелодію

довідник молодого спеціаліста

25 Малюки на святковому ранку: як допомогти не розгубитися

Стаття у формі діалогу досвідченого музкерівника й молодого спеціаліста містить підказки з практичного досвіду та допоможе психологічно підготувати наймолодших до свята та провести його так, що голки не підточили

батьківська світлиця

27 Батьки на святковому ранку

Скачайте на emuzker.expertus.com.ua

психологічна абетка

Ольга КЛЯПЕЦЬ

28 Чому під час війни складно фонтанувати ідеї

У новому сезоні презентуємо нову рубрику — «психологічна абетка». У ній наші колеги-психологи радитимуть, як не втратити опору у складний час війни. Перша тема — негативний вплив хронічного стресу на інтелектуальні та творчі здібності людини. Візьміть до уваги рекомендації експерта, щоб відчути підтримку та посилити свій творчий потенціал

музична ігротека

33 Картотека ігор на розвиток творчого мислення

НОТОТЕКА

Микола ВЕДМЕДЕРЯ,
Володимир ВЕРХОВЕНЬ

35 Синичка

35 Сніговій

36 Летить сніжок

36 Бігунці-мандрівці

Алла МІГАЙ,
Кость ГНАТЕНКО

37 Зимонька

Тетяна ПРОКОПОВИЧ

39 Зимова краса

Скачайте аудіо
на emuzker.expertus.com.ua

сценарії свят і розваг

Наталія РАДЧЕНКО

40 Як Сніговики весну зустрічали

Серед Сніговичків завівся хвалько — думав, що не такий, як усі, тож не розтане навесні. Але не так сталося, як гадалося. Про пригоди дітей та зимових диваків із морквяними носами — дізнайтеся в сценарії розваги, яку можна приурочити зустрічі зими з весною

Тетяна НАБЕРУШКІНА

43 Як Колобок Бабусю зі святом весни привітав

Самотня Бабуся, щоб не сумувати на свято, спекла Колобка. А він, за традицією, взяв та й утік. Дорогою зустрів Зайчика, що ніс матусі морквинку; Вовка, який поспішав привітати сестричку, та Ведмедика з діжечкою меду для хрещеної. Звірятка підказали Колобку привітати й Бабусю. Як він це зробив — у сценарії вистави

Інна БОРИСЕНКО

46 Принцеса на горошині

Усі діти та дорослі обожають подарунки, особливо на свята. Ми звикли отримувати щось матеріальне. А як щодо подарунку у вигляді казкової вистави для своїх рідних? Це запам'ятається назавжди! Тендітна, мила, добра казка «Принцеса на горошині» не залишить байдужих на весняному святі

ТАНЦКЛАС

Оксана ВДОВИЧЕНКО

52 Ігрові таночки, щоб весело зустріти сонечко й тепло

Прості моделі таночків стануть у пригоді до весняних ранків або занять. Усе, що потрібно — виконувати рухи, про які йдеться у тексті. Скачайте в електронному журналі фонограми-«мінус» та співайте бадьорі пісеньки окремо. Варіюйте ігровий матеріал на свій розсуд

Скачайте аудіо
на emuzker.expertus.com.ua

На першій сторінці обкладинки:

Михайло Дмитренко (1908—1997). «Мелодія».

ОСВІТА МАЙБУТНЬОГО

До редакції журналу звернулися читачі з проханням роз'яснити: що робити з російською класикою? Чи варто її повністю виключити з репертуру для слухання? Чим замінити або компенсувати її відсутність на заняттях? Своїми роздумами на цю тему ділиться експерт

Олена Половіна,
завідувач кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент

Музичний репертуар: визначальне і другорядне

Масштабні соціальні зміни відбуваються сьогодні в Україні та світі. Війна, відстоювання права на державність, спротив геноциду українського народу. Безумовно, це позначається й на освіті, як важливому чиннику розвитку особистості. Нинішню ситуацію в цій галузі можна визначити як стадію між старою системою цінностей, установок, звичок і новою, що спрямована формувати національну ідентичність юної особистості.

Якими зарубіжними творами можна замінити російські

Упродовж тридцяти років ми толерували культурологічні тенденції пострадянського простору — використовували мистецьку спадщину російських авторів, як-от літературні та музичні твори. Але зараз це стало наріжним каменем змісту освіти України, зокрема й дошкільної.

Можна багато розмірковувати над мистецькою спадщиною, до якої так звикли педагоги. Але сотні понівечених міст і сіл України, десятки тисяч людей, що перебувають на окупованих територіях, скалічені життя, діти й дорослі, які відійшли у засвіти, — це все наслідки толерантності до «руського міру». Наразі використовувати репертуар російських композиторів означає **провокувати подальший терор** з боку агресора. Оскільки для них — це маркер нашої підтримки й схвалення дій «асвабідітелів».

Триває полеміка щодо непричетності російських композиторів-класиків до того, що наразі відбувається. І не буду лукавити, — я до останнього перебувала у дисбалансі: як можна вилучити апробовану часом класику й чим її замінити? Бо й справді, до деяких творів, як-от «Картинки з виставки» Модеста Мусоргського чи «Лускунчик» Петра Чайковського, складно дібрати аналоги у світовій музичній культурі.

Чинні освітні програми для дітей раннього й дошкільного віку самі собою дещо знімають гостроту цих питань. Адже 90% творів у них — це український та світовий музичний репертуар. Творам музичної спадщини країни-агресора можна знайти альтернативу. Рекомендуємо звернути увагу на такі твори та їх фрагменти:

* п'єса «Волинка», полонези, менуети, марші Йоганна Себастьяна Баха (*Johann Sebastian Bach*);

- * сонати для фортепіано, рондо, варіації, колискові Вольфганга Амадея Моцарта (*Wolfgang Amadeus Mozart*);
- * п'єси «Бабак», «Жарт» Людвіга ван Бетховена (*Ludwig van Beethoven*);
- * симфонії «Ведмідь», «Курка», «Дитяча симфонія» Йозефа Гайдна (*Joseph Haydn*);
- * п'єси «Похмура», «Єдина», «Кокетлива» Франсуа Куперена (*François Couperin*);
- * п'єси «Сміливий вершник», «Веселий селянин», «Марш солдатиків», «Міньона», «Вечірня зірка», «Совеня», «Дитячі сцени» Роберта Шумана (*Robert Schumann*);
- * п'єси «Серенада ляльці», «Сніг танцює», «Ляльковий кек-уок», балет для дітей «Ящик з іграшками» Клода Дебюсі (*Claude Debussy*);
- * «Ігри дітей», «Маленька сюїта» для симфонічного оркестру — «Труба і барабан», «Колисанка», «Дзига», «Маленький чоловік. Маленька дружина», «Бал» — Жоржа Бізе (*Georges Bizet*);
- * «Музика для дітей» — пісні, інструментальні п'єси і ритмо-мелодичні вправи для дітей — Карла Орфа (*Carl Orff*) тощо.

На чому зробити акцент в українській музиці

Музика є маркером національної ідентичності, а музичний смак формується на зразках національної культури. Тож пропонуємо зануритися в спадщину відомих українських композиторів, які створювали **музику для дітей**, а саме:

- * дитячі опери за мотивами українських народних казок «Зима і Весна», «Коза-Дереза», «Пан Коцький» Миколи Лисенка;
- * «24 дитячі п'єси для фортепіано» — «Пастораль», «На узліссі», «Українська народна пісня», «Танкова», «За метеликом», «Ранок у садочку», «Дощик», «Вальс» — Віктора Косенка;
- * опера «Ріпка» Володимира Сокальського;
- * «Лисичка, Котик і Півник», «Івасик-Телесик» Кирила Стеценка;
- * «Вовк і семеро козенят» Григорія Компанійця;
- * «Івасик-Телесик» та «Горбоконик» Іллі Віленського;
- * «Журавель і Чапля» Євгена Юцевича;
- * «Тік-Так» Юлії Рожавської;
- * симфонічна казка «Івасик-Телесик» Миколи Сильванського тощо.

Музичний супровід різноманітних активностей, зокрема здоров'язбережувальної, пізнавальної, ігрової, мистецько-творчої діяльності дітей, може ґрунтуватися не лише на спеціальних творах для дітей. У нагоді стануть фрагменти музичних творів композиторів-класиків та композиторів, які творили на теренах України у XVI—XX століттях (рис.).

Музика цих композиторів до опер, балетів, фільмів здатна пробудити генетичну пам'ять кожного українця. З повагою ставлячись до населення різних регіонів нашої країни, наголошуємо, що у кожній області, у кожному

краї є власні музичні традиції, до яких варто залучати дітей з раннього віку. Також звертаємо увагу на сучасних композиторів, які пишуть музику для дітей у співпраці з дитячими письменниками та поетами.

Прикладом такого успішного тандему на Житомирщині є співтворчість письменниці Марії Пономаренко (світла пам'ять) та композитора Івана Островерного. Вони створили 300 пісень, дитячу оперу «Іменини кози Мокрини», яка вийшла окремою книжкою, музичні казки «Зарядка для сина», «В ліс прийшла красуня Осінь», «Намисто для тітки Сойки», «Котить заєць капустину» та інші твори.

Які твори можуть найліпше «розкритися» в родинному колі

Вибір музичних творів, які дитина слухає, залежить від музичного смаку й музичного досвіду значимих для дитини дорослих, їхнього загальнокультурного рівня. Для розвитку музичних здібностей дітей, формування основ музичної культури радимо використовувати народну та класичну музику. Лише на світових та національних шедеврах можна розвивати естетичний смак маленьких українців.

Працівникам закладів дошкільної освіти потрібно тісно взаємодіяти з батьками вихованців, пояснювати, що саме родина є осередком, у якому дитина ознайомлюється з народною музикою, яка тісно пов'язана з мовою, естетичними традиціями, звичаями, духовною культурою народу. А від того, яким буде вибір батьків, залежатиме усвідомлення майбутніх поколінь: **«какая різниця» — шлях до знищення.**

Якщо дитина чує **народні мелодії** з раннього дитинства, вона природно «переймається» піснями інтонаціями свого народу. Вони стають їй звичними, рідними. Дитині важливо відчувати й красу класичної музики, накопичити досвід її сприйняття, розрізнити зміну настроїв, прислухатися до звучання різних музичних інструментів, навчитися сприймати і **старовинну, і сучасну** музику як «дорослу», так і написану спеціально для дітей. Для слухання слід відбирати твори, в яких виражені почуття, доступні для дитячого сприймання. Це мають бути невеликі твори або фрагменти з яскравою мелодією та ритмом, що запам'ятовуються, барвистою гармонізацією, оркестровкою.

Мовлення людини — також своєрідна музика, бо має свою мелодику, темп, ритм. Мова — найсильніший чинник впливу на особистість. Пам'ятаємо, що за милозвучністю українська мова займає друге місце у світі. **Залюбіть дітей у рідну мову**, навчіть вслухатися в її красу, пізнавати її через пісню. Наш внутрішній стан, наші думки, ставлення до світу виявляються в змісті мовлення та в його інтонаційному забарвленні. А те, що ми говоримо та як це вимовляємо, своєю чергою відбивається на психологічному стані слухача, впливає на наші відносини з ним.

Грубий, різкий голос дорослого може викликати у дитини сильний переляк і стан заціпеніння. Постійно роздратований, незадоволений голос мовця породжує в слухача відчуття, що його не люблять і не приймають як особистість.

А відмова в чому-небудь, виголошена спокійним, м'яким, співчутливим голосом допомагає дитині простіше примиритися з незадоволеністю її бажання. Музика голосу батьків і значимих дорослих — вихователів, музичного керівника — музика, яку чує дитина постійно. І від того, яка вона, залежить розвиток національної ідентичності дитини, а відтак — успішність її майбутнього життя.

І наостанок: можливо, у майбутньому суспільство сповідуватиме філософію космополітизму й керуватиметься загальнолюдськими духовними цінностями планетарного масштабу. Тоді питання використання музичної спадщини будь-якої країни визначатиметься лише естетичними й високохудожніми критеріями. А наразі цей наратив не на часі. Позаяк маємо вистояти як ВІЛЬНА, НЕЗАЛЕЖНА, СУВЕРЕННА ДЕРЖАВА. Тож робімо правильний вибір, апелюючи до музичних творів, радьмо батькам долучатися до розмаїття української та світової культури. Викорінюймо в собі постколоніальний синдром — виховуймо впевнені в своїй унікальності особистості!

P.S. Разом із журналом «Музичний керівник» ініціюємо флешмоб «Українська фонотека для дошкільників». Надсилайте на адресу редакції — tkulishko@expertus.com.ua — найліпший, на вашу думку, музичний репертуар для слухання, гри на дитячих музичних інструментах, співів, музично-ритмічної діяльності для всіх вікових груп на національному ґрунті. За результатами флешмобу створимо е-ресурс для музичних керівників і вихователів закладів дошкільної освіти.

Понад 80 000 освітян
приєдналися
до Педрада.
А ви?

facebook.com/pedrada.osvita

